

(СЭКП-ний XXIV съездийн Директиваларын дан).

$U = \frac{A \cdot K}{1000} =$
 А—хойнуң саны
 К—хонукта 1 койга суг чарыгдалының нормазы, литр/биле
 Хойнуң бир койга ортумаа биле 5—6 литр суг чарыгдаттынар.
 $U = \frac{1000 \cdot 6}{1000} = 6 \text{ м}^3$
 Суг кулавыры туурар саванын мыйк чыгылгап алып.
 Суг куулар деспинин узуу-мындын формула-биле санап үлгүрүр:
 $C = \frac{A \cdot D}{P}$
 А—аяккада хой саны.
 D—бир койга оонакыр деспинин узуун.
 P—хойнуң суг илеринин угуу гүлүлдүгү—5 м.
 $C = \frac{1000 \cdot 0,4}{5} = 80$ метр

Чөвүлелинде

ЧУРТТАЛГА ФОНДУЗУНУҢ ТЕХНИКТИГ БАЙДАЛЫНЫҢ КӨРҮЛДЕЗИН ЧОРУДАР ДУГАЙЫНДА

1973 чылда Москва хоорайның чуртталга фондузунун техниктиг байдалының болгаш чаагайжыдылаанын көрүлдесин чорудар дугайында ажылчы чоннар депутаттарының Москва хоорай Советиниң электик саналын РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш ВПСЧ чүдүдүзүнүп көргөн. Москва хоорайның ол үнелиг ага-агашчыны дегирин база хоорайларның, ажилчы суурларның болгаш көдөниң чурттакчылыг черлериниң чуртталга фондузунун техниктиг байдалын ажылдар, 1973—74 чылдың кыжына чогуур үзүндө баш уур белектенир сорулга-биле Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш областтың профивилдер Чөвүлели август 27-де доктаалы хүлээп алган.

Чуртталга фондузунун техниктиг байдалының көрүлдесин август айдан декабрь айга чедир чорудар дугайында Москва хоорайның электик саналын дөктөөн болгаш республикага ындаг көрүлдесин чорударының дугайында Дүрүмү бадылаан.

Чуртталга фондузунун техниктиг байдалының көрүлдесин ууртуп чорудар комиссияны чер-черге тургузарын көргөн. Көрүлдесин үзүндө бүүрүлгө, албан, организация черлериниң күжү-биле чуртталга организацияларына шеф дузаан, организацияларын, көрүлдесин ажылчы чоннар депутаттарының район, хоорай, суур болгаш кезде Советтериниң доктаамал комиссияларын, профивилдер болгаш хоорайларның чурттакчылыг черлериниң улуг кижилерин чуртталга бажынарның септелгезинге, чаагайжыдыла ажилында 2 хүн дүргүзүндө кириштирер организацияларын болгаш көрүлдесин түннелдерин 1974 чылдың январда үндүрерин ажылчы чоннар депутаттарының район, хоорай, суур болгаш кезде Советтериниң куускомарына, профивилдерди адырлар обкомнарына дааскан.

Чуртталга фондузунун техниктиг байдалының болгаш чаагайжыдылаанын көрүлдесин шут кижириңиң база чуртталга, туугу-септелге организацияларына боттук дузаан көрүзүрүн республиканың чуртталга болгаш коммунал ажил-агаш министрствозунга (Э.Еремеев) хүлээткен.

Көрүлдесин эрттирериниң чүрүмүн болгаш оон сорулгаларының дугайын оон эрттирериниң дугайында Дүрүмде айткан. Көрүлдесин сорулга-биле чуртталга бажынарның септелгезин чорудуп тургаш, оларның нини техниктиг байдалын ажылдар, кварталдарың, кудумчуларың болгаш чурттакчылыг черлериниң чаагайжыдылаанын чорудуп тургаш, оларның санитар байдалын ажылдарың болур.

Көрүлдесин үзүндө хой-ниниң чуртталга черлерин, ажылчы чоннар депутаттарының чер-чер Советтериниң эргезинде база бүүрүлгө, албан, организация черлериниң эргезинде турар болгаш хамааттыларын хууда бажынарның бүүрү-биле эргин тургаш, оларга кылдыр ажилдарың хем-чөөли тодаралып, ол ажилдарын кыска хуусаада бүрүн доолуп алыры чугула. Чуртталга бажынарның чогуунда де-вискээрлерин, тротуарларын, херимнерин, уртлар ойнаар болгаш спорт ойнаарының шолдерин септен чаартырың кичээлгеин салыр. Чаа сеериктерин тургузуп, эргилеринге немей ыш олутурун болгаш база чуртталга бажынарның чанына, кудумчулар кыдыгыларга нокан унутуш хой-биле тарымың кичээлгеин күштедирерин, эң кудумчулар квартал, кудумчу, подезд дээр чарышты ор-ганизациялар көрүлдесин эрттирериниң дугайында Дүрүмде көргөн.

Көрүлдесин эрттирер комиссияларын хоорайларга, район-нарга, суурларга, колхозтарга, совхозтарга, бүүрүлгө, албан, организация черлеринге, бажың эргелдеринге, ком-мунал ажил-агаш комбинаттарына болгаш өске-даа чурт-талга-ажылгал черлеринге тургузар.

Э П-С Е Т К И Л КАТТЫШТЫРЫЛГАЗЫ

«Революция чартыгалаар дээр, реакцияның чиме-нишкенингеринге уур чили улустуң демиса-биле бүрүн эп-сеткил каттыжыкчыны совет кижилер илдерлейт турар. Чилиниң улусу чангыс эвения демократтыг чааан дөктөөн хой-кижи кириңчи-лиг миниг аяктуу 28-те Мос-квда Союзиниң вагон туудуу заводуна болган. Бүүрүлгө черинде парком секретары М. Е. Писенко ми-тининг алыска болган пресидент С. Алвезде баш-таан. Чилиниң чааа чуртталга дошпигелгеи со-циал чартыгалаары ботта-дыр турарын демделгезин. Чилиде дошпигелгеи ол чаар-гыталаар даштыкы, база ин-тиги реакцияның калчаалыг

удурлавышкылына тавар-жып келген болгаш тавар-жык-даа турар. Интиги бол-гаш даштыкы реакция улус-чу чангыс элтиң чааагаи удур калчаалыг демиса-биле өчүр-чөөлөргө, олурчүк чорукту, үргөшкенин ажилгал турар. Кедергей барын үзүлдүг илдерет. Чилиге экономик-тиг болгаш политиктиг сал-даргай чорукту тургузарың бээр пла-биле орадалың бүүрүлгө дошпигелгеи моон-доттар дээр реакцияны күш-терин держи үзүлдүглерин ишкыны бүүрү плаиң тур бис — деп, участок начальниги Н. П. Есескова бодуңуң чу-гаазына демделгезин. (СЭТА).

Хоорайлар бе азы хоорайларның өөрлөшкээ бе?

Хоорайлар айтыры, кижилер таарымчалыг сайгара чуртадыры — бо шагың эң чугула айтыргаларың би-рөөн. Анаа аажок хой-со-циал, экономиктиг айтыр-лар, кижилерин составын болгаш шимчээшкенин та-лазы-биле болгаш өске-даа ай-тыргалар мөөнетиңиң турар. Бир өвөө хоорай туудуш-кунуң төгүзүп аң көр болза нинигил хөгжүлдесиниң бүгү-ле чадаларына чурттакчылыг черлериниң таары тударың болгаш планнаарының аргала-ры социал тургузугдан, бүү-рүчү күштериниң, эртеминиң, культураның деңгелинде бол-гаш байдалдарыңдан хамаар-жыр бооп келген. Иччангаш делегелиниң хоорай тудукчу-ларының мурунунда турар хой-хөй сорулгалар нини дөмөй болзажок, оларны шимити-лдериниң аргалары аны-бүү бооп турар.

Бистин чуртувуста чурт-талга туудушкунуң делегейге эң-не эргин темпелер-биле болгаш эң-не калбак хемчээл-дерге чорутуңуң турар деп чүве билиңиң болгай. Херек кырында-ла чуртталга фон-ду долузу-биле чарттыгың, өг-бүлө бүүрүн чаагайжы-туттуңаң квартал-биле хан-дырар деп эң чугула социал айтырлыг шимитилериниң ту-

рар. ССР-де туудуш туудула-зында минута саналың-ла чаарби квартаи белең бооп унуп турар. Чыл саналыңа 15—20 чаа хоорай, хоорай анызылгы 50 суур туттуңуң унуп турар. Эргин хоорайлар база өзүң турар. Хоорай чоңу-нуй саны өзүп (амгы үеде оларның үлүү, 60 хуу) турар. Чижээлээрге, АКШ-тын Нью-Йорк — Чикаго районун-да ышмак, хоорайларын кед-дергей кандай кылдыр беляп үнер чорутуңу тыптырын кан-чаар шалтыктаарлы деп ай-тырың ам кончуг чугула бооп тургустуңуң турар. Шаң кижилер анызылгы таарымча чок бо-лушкунуңдан улут-улуг хоорайларын чүтле план өзүлгээр хөгжүдүп, оларын өзүлдесин өйлөп тургаш, чайлап болур дуура билиңиңиң.

Лонг хоорайның өзүлдесин кыштырларга төлөөдө, мында күштүү-биле хөгжүп турар бу-зуралгелерин оон үндүргеш, чогуунга эдериниң-хоорайлар-ны тудары четчир дээр болзады бистин хоорай тудук-чуларыны чөөкка чедир ба-рымдаалан турган. Бичаны-

Совет школарың хөгжүл-десинге чугула роуду ойнаар ужурут улут документалар-ы — көдөниң нини бият школазының ажилын улам экижидер хемчеглер дугайы-нда СЭКП ТК-ның болгаш ССР-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң доктаалың база ССР-ниң болгаш эвеледешкен республикаларын улус өөр-дөлгө талазы-биле хой-хөгжү-дүлгө үндөштериниң эрткин чайын хүлээп алган. Ук ай-тыртың Каз-Хем районунд улус өөрелдег ажилдакчы-ларының август чөвүлө ху-ралында чугула чүү бооп кирген.

Райкууском даргасының орадакчызы П. Г. Самароков бодуңуң илеткелгеин, ол ыш-мак бо талазы-биле сапал бергенер ук документалар-ның чугулазын айттып, ону амгыдагга боттадыларын-ның оруктарын демделгезин. Ол бүүрүң чедип алырың аргалары бар. Школаларын материалдык базазы чыл келген тудум быжыгып олур-бар. Эрткен өөрелдег чылы-ның эгезинде Бүрөн-Хем

суурлуң школачылары чаа школада өөренип эгелгезин. Су-байжы школазына немееде тудуңуң кылган. Илчипна школазының урутары чыл-интернатта чуртап турар. Өөрелдег-кижи эң илдег ажилын экижидер талазы-би-ле районунд башкылар кол-лективтери эрткин өөрелдег чылында чамдык ажилдарын боттадырган. Өөрелдег деп-вель 95,5 хуу турганында 96 хуу апарган. 99 класс чүс хуу өөрелдегени чедип алган.

Саямы сес чыл школазы (директору В. Комбуй-оол), Уюп-Аксы сес чыл школа-зы (директору М. Грахов) ка-тап олуртуңуң чок өөр-дөлгө чедип алганар. Кун-дустуг, Илчипна болгаш Са-рыг-Септин № 2 школарын бар аргаларын долу ажилгал шыдаван болгаш өөрелдег-кижиңиздег ажилы компак болган. Чангыс класска катап олур-

рар чорук болган өөрелдег-ени ара наар фактылар ра-йонунд хой-ниниң азыра-дып турар. Оон узамыда сес чылдык болгаш бүгү-ля-ти ортумак өөрелдегени планнары күстөтпөгөй ту-рар. 1963—64 өөрелдег чы-лында бирги класска хүзүп алган 272 өөреникчигиң 88 хууу сески класскы дооска. 1961—62 өөрелдег чылында бирги класска хүлээп алган 286 өөреникчигиң чүтле 30 хуууу онгу класскы доосуп үгөн.

Онашкан ажилыга ээ-ханымыскалыг муракчы баш-кыларның аттарын мактал-биле адып турган. Оларын аразында РСФСР-ниң школа-ларының адырды башкыны Р. Н. Антонова, А. С. Чалыс-най, А. И. Лыткина, Т. Н. Дубровская дээр өске-даа оя-ой башкылар бар.

Школа бодуңу доосукчу-ларын илдепкейлиг хой-ниңи

болгаш күш-ажылга, профес-сиялы мелерелин-биле шил-алырыңа белектээр укжурат. Иччангаш өөрелде-гени амгыдагга-биле хары-лазын кончуг чугула. Бо ай-тыртыңа улуг четпестер бар. Сарыг-Сеп, Илчипна, Бүрөн-Хем школарында организас-таа шлолачыларын бүү-рүлгө бретадаларың хову туртагылар, быжылаан ма-шини-техниказы мынчага че-дир чок бооп артышпаан. Чамдык ажил-агашлар уду-рукчуларын өөреникчилерин чүтле хой күш негеттерин ажилдагга ажилчы күшү кылдыр ажилгал турары кан-ча-даа таарышпас. Бүрөн-Хем школазында байдал өскө-рөйдөп чүтээр.

Ажилчы ажилдарың өөр-елдегенинде улуг четпестер бар. Эрткен өөрелдег чы-лыңың эгезинде лизы-бүрү келгези өөрелдег-биле 300 кижжи хаара туттуңган турган.

Чыл төгүзүндө чүү бол-гаш дээрге ук саямың чүтле чартык аркай. Райкууском-нун улус өөрелдег килдиз аныктар өөрелдегенин өзү барымдаалан ууртаган. Ке-нээки школарын директору И. В. Шантырева ук ажил-ды ээ-харысалга чок көргө-ни кончуг шың эвес.

«Амык ажил-шын бүү-рүлгө — ортумак эртеме» деп хуш айтыртың хуралдарын районунд комсомол организа-циялар ам эрткин турар. Устуде айтыртың алаа бо-лур-чогуру-биле сайгыры көргөш, чогуур түннелдерин кылдыр дээринге илдер-апар. Бо айтыртыңа хама-рылтыр коскү, роуду партия организациялары болгаш ко-дзо Советтер ойнаар апар. Улус өөрелдегениң тала-зы-биле хой-хөгжүдүлгө. Үн-дөшкенин амгыдагга бот-тадырар дээр хемчеглер ду-гайында илеткеди СЭКП

райкомунун ийги секретары Ш. Х. Серодар кылган. Өөр-елдегени шымары экижиде-рин, башкылаачкының му-ракчы дүрүдүлгөни кесте-редир, өөрелдегени таарым-чалыг аргалары болгаш тех-никтиг херекселдерин ажил-лаары кончуг чугула.

Сарыг-Септин № 2 шко-лазында Каз-Хемчилерин чур-таны, партия болгаш күрү-не ажилдакчызы С. К. Тока-нин адың тывысын дугайы-нда СЭКП обкомунун болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалыга өөр-үң четтиргени илеткелчи-лер болгаш сапал бергенер илдерип турганар.

В. АНДРЕЕВ.

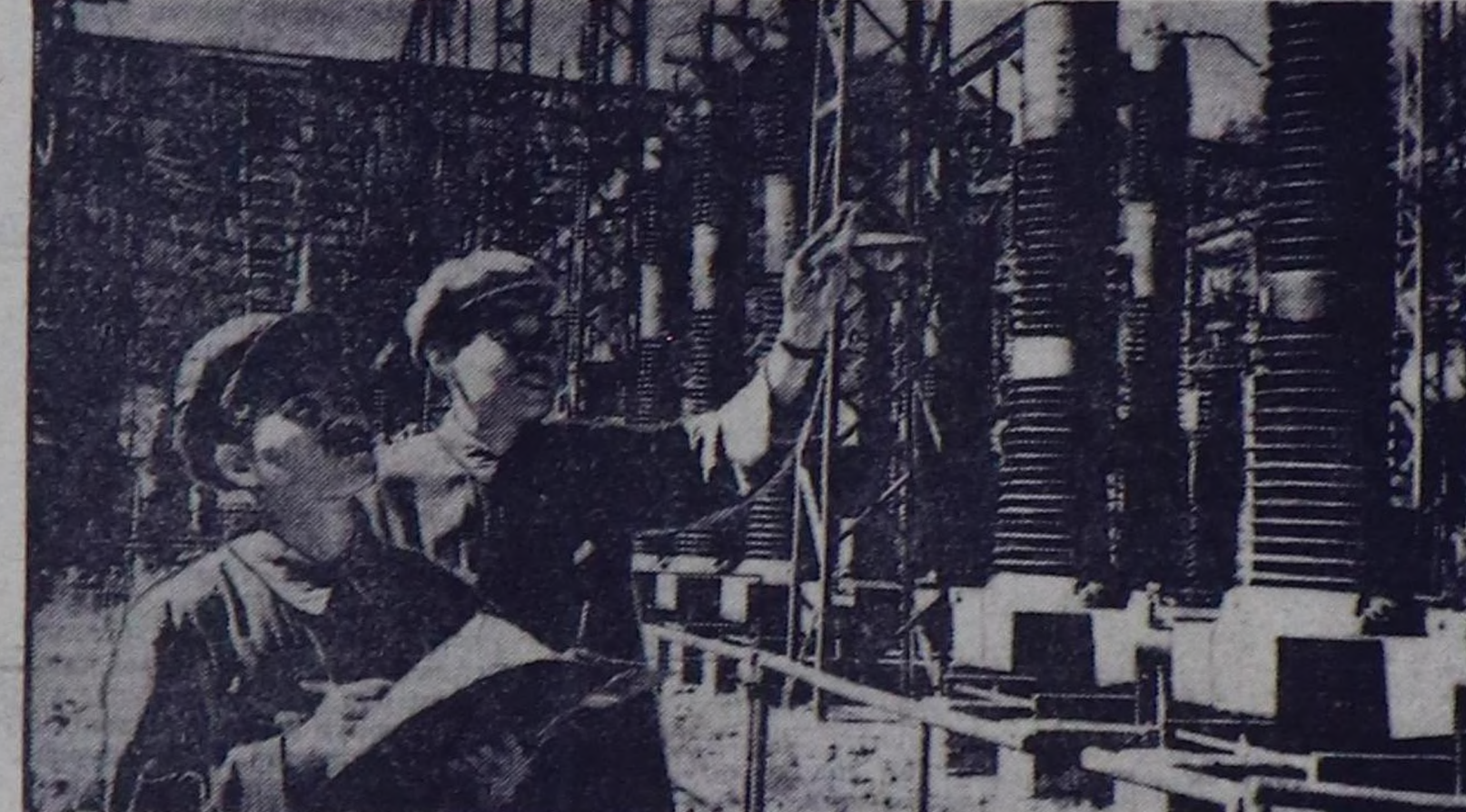
ДЕЛЕГЕЙ. БО ХУННЕРДЕ

ДУУШТУРЕР БАШКАРЫЛДА КОМИТЕДИ АЖЫЛДАП ТУРАР

ЖЕНЕВА. (СЭТА). Европага аймык чок чорук болгаш нады ажилдакылга айтыртыгылар талазы-биле чөвүлө хурал-дың ийги үс-чадазың дүштүрер баш-карылда комитеди Женевага августун 29-та ажилдап эгелгезин. Чөвүлө хуралдык ажил-шчы органдарының ажил-чоруду-газың ол организация болгаш дүштүр-рер башкарылда төвүндө чөвүлө ху-рал-

дың бүгү 35 киржикчи күрүлелеринд тө-лөөлөрн кирген. Дүштүрер башкарыл-да комитединде совет төлөөлөкчи ССР-ниң даштыкы херектер министриниң ора-дакчызы А. Г. Ковалев.

Баштайгы хуралга Швейцариянык по-литиктиг департаментаның эргелекчиси П. Грабер киржикчилерге байыр чедир-ген.

Корей Улус Демократтыг Республиканын сүдө демдөниң ортузунда гидроэлектростанция чуруп каан. Ол таварылга эвес. Сонгу Корейниң гидроэнергетика кур-лавылары хой. Электри лампочкаларының чырың чер болганда, бедик лагдала беиян көстүп турар. Даг хеминиң күчүлүг кү-жү улусуң арга-чагырга чылдарының дур-

гузунда чоңа бараан болу берген. Ам улуг-улуг, бүс күжү-биле ажилдап элек-тростанциялар тударыңе онза кичээлгеин салып турар. Оларын хой санымын Совет Эвиелиниң техниктиг дузаалчаны-биле тууду тургузган.

ЧУРУНГА: Чоңчонинде ТЭС. БТТА — СЭТА-ның фотоу.

ПАРИЖ. (СЭТА). Франция-ның реанксым парлагаш Сахаровуң, Солженицыны-деа чарлап дыңдаккан бода-дары Совет Эвиелиңге өжөөлөргө суртаал негетер-диринге ажилгал дээр «ха-римдыгың септир алган» деп демделгезин чүлүң «Юманит-е» солуг парлап үндүргөн.

Оларын чарлап дыңдаккан ол бодаалары чогуң чүвү че-дип алымыска сорулгалымы? «Кремльди салган негедел-лерин барымдаалар тайбың коңа-хөлбө догулваашкыңа» хамаарыштыр Барын, чүк чурттарын кичээлдер са-мылдырыңы оларга бээр деп, Сахаров чугаалаан. «Демок-ратияны» камтааларын бо-дааш, ССР-ниң болгаш со-циалист өске-даа чурттар-ның ишкени херектерин им-перализмниң хопкараалы турарын дээр деп, ол чу-гаалаан. Солженицының чу-гаалаа бодааларын «Барын талакы делегейде» чоңа казба-биле чарлап дыңда-рың күзөөр сагыштың ол чугаалаан.

Ону чарлаарың чогуң кан-дыг үеде күштелдире чогуур дээр? Чогуң-на Европага

нады ажилдакылга болгаш аймык чок чорук айтырты-гылар талазы-биле чөвүлө хурал-дың ийги үс-чадазың дүштүрер баш-карылда комитеди Женевага августун 29-та ажилдап эгелгезин.

Сахаровуң, Солженицы-ның болгаш Барын чүкте оларын чарлакчы агентле-риниң бодап турарын өзүлгээр алдыга, тайбыңың дээр эр-ге-аилыңага дүштүрү бүү-рүлгөниң сагымы укжурат ко-д турмуң көзүлүр бижиң тур-гаш чогуң-на тодаргайлап ай-тыр үеде, дүшкүлүг бай-лаады кошкардырыңа ший-дирлиг укжур-дузалаң, чаа-чаа чедикшиктерин чедип алы-ры чогуң-на төлөветтинип турар үеде социалист күрү-лелерин ишкени корум-чу-дунуң дугайында айты-рыңың эң чугулаап тургуса чогуур деп турар.

Ындыг негеделиң хоралы илден. Чижээ, Женевада совет делегация капитализмниң до-гулвап турарын бүүрүң та-лазыңдан чигиңчир деп ай-тыртыр тургуза бээр болза, кандай бүүрүлгөниң үндүр-еринге чед берип болур хире бис? (Ындыг муңуң уга-зылаадыг айтырты салып ал-

гаш, чүвениң укжур бодап көрөз.)

Өскөдөниң политиктиг сис-темазың кандай болган ту-рарың кижжи бүүрүң бодум-биле айттың берейн дей бээр болза, алгы-аңгы эконо-миктиг болгаш социал сис-темазың күрүлелерин аразы-тайаң коңа-хөлбө догулваашкы туруп болур арга чөтө чок деп, «Юманит-е» оон ыңай бияң.

Ындыг болганда, Сахаро-вун болгаш Солженицының негеделдерин доктадыр ор-ганизация кампаия — дүш-күлүг байдалды кошкарды-рыңа хоралы кампаия чо-гуң-на ол бооп турар.

Сахарова ийинде, Солжени-цыны-даа хамаарыштыр чу-гаалаарга, өскөдөниң үзөд-боладалыг боттарыңа бо-чур дегимке дилеп турары-ңа ысдагалан алган, реакция-ның күштөргө чашын, хоптаанып турар. Оларын бүүрүлүп алыр деп карак кы-зып турар үүдөң чогуң-на делегейниң дүшкүлүг бай-далың кошкардырыңа боогда-рыңа ажилгалтырын турар деп, «Юманит-е» түннелде демделгезин.

«ТЕННИС ДИПЛОМАТИЯЗЫНЫҢ» ХУУЛГААЗЫННАРЫ

ПАРИЖ. (СЭТА). «Азия, Африка болгаш Латин Америка чурттарының теннис ко-мандаларының маргыдазы ажилгының турда, Пекинге албан хуузуңда болган шай-далгага «Тайвань мөжүдүн» барган кылат команда онза хүндүлгелер.

Франс пресс агентилеиниң корреспонденти ону дыңна-кан, Пекин ууртулгасының шайдалгага турган төлөөлө-члөрүн «Тайвань командалы-зыңа онза байыр чедирип, онза чаагы күзүлдерин эле-реткенин» демделгезин. «Албан хуузуңда болган шайдалгага каш-даа улуг дужаалдыг кы-

даттарын турганы кыдат ууртулгачыларын «теннис дипломатиязының» эң мак-танчыг үс-чалазы кылдыр са-нагытын турар укжур-дузалаң кыдат маргыдазын үн-дөшкенин айттың турар — деп, Франс прессин Пекинде чоруткан корреспондентия-зында чугаалаан.

«Теннис дипломатиязы» АКШ-ка хамаарыштыр Пекин политиказын өскөдөниң эгел-лөөн болган. Иччангаш «Тайвань мөжүдүн» теннис ойнакчыларын чалааны Пе-кининиң анаа ысдап алган Тайваньны «онза сонугулар турары» ол эвесеп деп, Пе-

кинде политиктиг сонугурак-чылар айтырты салып турар. Пекин болгаш Тайваньны эр-ге-чагыргалы «баштайгы бе-леткел харлааларын тургу-зуп албаан болза, чөөкшү-жырының ийинг харлаалары-ның улаас тургузуп аптып болур» деп, анаа хамаарыш-тыр Франс пресс агентиле бадыткаган. Тайваньны спорт-чулар командазын КТР-ке чалааны-биле чергелештир «Тайвань ууртулгачылары-бые шагдан тура харылаалыг киж-жи Пекинде Гонконгта база чедер берген» деп, ол бодадын бадыткалы кылдыр агентиле айткан.

КЫДАТТЫҢ КОМПАРТИЯЗЫНЫҢ X СЪЕЗДИЗИ

ПЕКИН. (СЭТА). Пекинге информмастыг дыңнадыг пар-латтыңың үгөн. Августун 24-тен 28-ке чедир Кыдаттын компартиязының X съездин болган деп мыда чугаалаан.

Съездиге ТК-ның өмүң-а-зыңдан Чжоу Эн-лай поли-тиктиг отчөт кылган. Ван Хун-зань (Шанхайның рев-ком даргасының орадакчызы) болгаш парком секретары партияны устаныңа кириер өскөдөндө дугайында илет-

кел кылган. Съезд партияның чаа уста-вын бодылаан, ууртулгач ор-гандарын сонгаан. ККП-нин чаа Төл Комитединге ТК-ның 195 кежигуру болгаш кежи-гуунуң 124 кандидат кирген.

Съезд партиядан Линь Бао-ун үндүрер дугайында ший-дир хуузал алган. Съезд пар-тиядан Политбюроңуң докта-мал комитетиниң кежигуру Чань Бо-даны база үндүргөн болгаш ону «Линь Баоун

партияга үзүр бөлүлгөшкенин» киниңиң кол кежигуру кыл-дыр көргөш», партия болгаш күрүне ажилдарының шупту-зуңап дүштүрер деп шийтир-лгезин. Линь Бао бөлүлгөшкенин киниңиң оон өске кол кежи-гуңнеринге хамаарыштыр ККП ТК-ның алган хемчегле-риниң сүздө дөктөөн деп инфор-мастыг дыңнадыла демдел-гезин.

Съезд чажып байдалга эр-кен.

нары, санаторийлер, турист бааалар, уртлар лагерлери негетер.

Амгы үеде совет хоорайлар-нын хой нуруузу 1985 чылга чедир болгаш оон-даа ыңайыг хуусааларда хөгжүрүңүң кол планнарың бооп турар. Кол план бүүрүң бойду-климат, национал, экономика болгаш чоң сайгарылыгыңың талазы-биле тускай онзагың чүд-дерил болбайн деп, иччанымыс хоорай туудуңуң айтыр-галарын канчаар шийтирлээр дээриниң кол уу чангыс ай — хоорайның бодуңа-даа, ону долганган чурттакчылыг өөрлөшкөк черлерге-даа кижилерин амырдаларың, ажи-лыңа, чуртталгазыңа, күш болгаш угаан-бодал хөгжү-лдесинге, үрүң-үнеңиң дыш-танылаагыңа тааржы бай-далдарын хандыр кылдыр бүүрүчү күштерин эң чогуң-чалыг сайгара тургузары бооп турар. Чүге дээрге хоорайлар кижилерге кечик кылдыр түт-түңуң турар болгай.

Юрий ФЕДУТИНОВ, техниктиг эртемниң кан-идады, Хоорай туудуңуң та-лазы-биле Төл эртем-шмин-чил болгаш төлөветин инсти-тудуңуң улуг эртем амыдан-чызы. (ПМА).

Дарга чаа өредилге чылы эгелээр. Оман-хөгүгү дыштанып, куш кирип алган уруглар база катат парталар артынга олуруптар. Өредилге чылы эгелээр будуурунда тус-тус школаларга умжарышышыннар

болган.

ЧУРУКТА: Кызылдың № 7 школанын өреникчилери умжарышышын үзүндө. А. СОДУНАМНЫН ФОТОСУ.

Өзүр районда школалар септеген бо чылым эрте доо-доолап. Мында үш ортумак, ийи сеп чыл школалар бар. Олардын чаа өредилге чылы эгелээр комиссиясы акылыны август ортунда эгелээр берген. Суурларын кезип, хыналданы чоруктагыны түндүктө, школаларын бо чылы септеген мурундагыны деңгээрге, эки шынары болган комиссия демдеген. Ылаңгыя «Коммунизмге орун» колхозун Солтур ортумак школанын (директору М. К. Буржуев) комиссиясы көмүскөтүп оналган айткан. Мында өреникчилерин дуркутта кыдыр хымы болгон физика-математиканын херекселери шунту эгелээр четкелетилген, каластарын септеген-дердеген, чугааган.

ЧАА ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЫЛЫНГА БЕЛЕН

будаанын шынары дыма эки. Ылаңгыя школанын чаа шынаар чери холук таарымчалык. Чер складтын кирер экинчи ийи таласын чугаа демдер-беле ийи, до-доолап, печкалар агарты чугааган, палазын агаар кирип турар кылдыр таарымчалык. Ойи ашпада потаа бүрүзү араалы салып аар өрөдөл-дөг калмакыгыш база бар. Бо бүтүгү барып көрүп, дуркутта солтуру-беле өскө шко-ларын директорларынга, башкыларынга комиссия су-меден.

Септегендеги шынаарын-ны таласы-беле районда ийи дугаар черде — «Торгалыг» совхозун Чаа-Суур сеп чыл

школанын (директору К. Б. Сат). Ылаңгыя школанын спорт шолун дөрсөн, нате-ратты септен кылганы дыма эки болгон. Чаа өредилге дооступ турда, өреникчилер-ини камнып адызган номна-рын школанын библиотек-агына эмдеген чылы адыз-нында чыдыр алган. Ыла-ңгыя чаа өредилге чылы эгелээр бергенде, домдары тет-те эмес өреникчилер ховар болур.

Комиссия школаларын ге-ография болган спорт шоле-рин дөрсөн, оттулар ийи-иш белекелерине база потаа шынаар черерин таа-рыштыр кылганынче кал

кызылгеиш чылы. Бо тала-а-беле өркен чыдырда бо-лаарга, кылганын адыздар-нын шынары өрүпүгү бол-ган.

Чаа өредилге чылы — Тор-галыг ортумак школанын башкылар бажынын сеп-теген болган спорт шолу чедир кылдырмай турган. Артык ховарлар бо акыл-дарын дөйт дооступ тура-рын школанын директорын-га комиссия салгындарын.

Хүлөп адыр комиссия ра-йончу уруглар садгарын, адыларын септеген база хынаа. Оларын адылдан Г. Ч. Орозак эргеленген Солтурда, ады-сад өскөлөр-дөп кылдыр болуп, калат-тыркан. Ойи ийи септеген-ди, хаваларда тураттар ады-лорон, бичи чаштар таа-рыштыр ады-санын салып, стоа-сандыларын чаа, бу-дун ховастарын кылдыр чор-де ошотат. Ойи ашпада Ха-лтайтын № 2 ады-санын (эргеленген Н. С. Монгуш) комиссия ийи деп демдеген.

Чаа өредилге чылыга эки белекелер, септеген, оран-а-астып адылгалы ийи со-нылыгы чырып районду школалар адылдан чорун ту-рар. Ойи түндүктө септе-бери эге хуштерине үндүр-лөп ийиштерин.

М. ХЕНЧЕ-КАРА.

Хөндөргейин эртинези

хуяккалы Донган Ба-рыкаан убай, төртү-түгөн чери Барым-Хемчиктин Хаа-Бары, Ко-ммунизмдин киреңгити-зи Хертек Лопсан ирей, Би-Хемин Кара-Хаак чуртут, Салтак Чаш-оол, Улаан-Бара чуртут Монгуш Белек база Сат Чуктоон, Монгуш Ко-мму, Сал Серей, Биче-Ховат Чоолон-оол убай, Монгуш Ойи, Хөндөргейин Куулар Кеңден, Монгуш Кызыл-оол, орун туурун адылгалы чо-ран Монгуш Медийе. Мыл маада сымдаган алган, чу-таалар болаа чүмө болза, Хөндөргейин кыргылар ба-жынында Тыванын калдык-ла районундан келген кижилер бар, олар буныгы чурт-таалда — күрүнгөн холу-да, магалы-чагай ажалда-тоодала көрүп турарлар.

Ийи чыгыс катат ды-нааш, тыва дыла сөстүн күшүгү, өткүдү, чегени кайгы боор тымызын бар. Сөөк-сөөк барат.

Шөпө сарыт диктиг. Кытап-кытап кедер. Кара-саар диктиг. Артан төсө адыш диди. Артыкмын кылды диди. Тораа, каарга, бузат. Чыныкты Хертек Лопсаным тымыктыгы ол.

Узегер чугааган. Бурун шалгай боор чонун чога-талы чечен сөстери. тоолуру чугаагалар Тыванын калдык-лаа суурунда бар. оларын баяр кылдыр чедир харын багаалып адыр бажылай берген, холу база болаар херек. Бо чугааа артыгыш чыны бажыныр бар чамды, черлерде школа музейлерин урутуку бажыларын арай-ла чугааа херек адыш ту-рарын көрүлөт мен. Чурт-туп турар суурун кылдар баштай тугунык, холу, совхозуун мураккы кижилерин допу хамдарларын. ол турун олаа-ханын тус-тус хемпер, далаар, хол-дери ал-сыйыш тымыкты-ны суг бижир кыргыларга адынап бажыныш турар. Ал

дав-Мадыр аттыг музейин эртем архивине кып санын кылдыраштар бар, оларын дөрт школа чоруткан. Каа-Хемин Монгуш-Аныс суу-рудан келген кылды-раштык Ала-туртун уаг даяныгына өлүктөн бо-лаа утпас мен. Ковтора ча-ныга олурамыга, септеген-дөрт трактору, ол шак чоокшудай бергенде бар чы-дыр Лопсан дарган турган болза, бо оолдарын мынага чедир уагтыс деп шугудай араак болан орун. «Хөндө-ргейин» деп сугатыг ийи чогаатка шугудай Монгуш Дугаржыгыт бир бурун деп уругун ийи белекке берди.

Малын чонуну чурту. Уаг-Хөндөргей биле Аныс-Хөндөргей башкы Тандыч бурут-туман үгөн, сойтан бе-диктеринде, чалым-чараш кыстык адыр кара кегежес дег, контаанын, чегежес бажы келген. Аныс-Хөндө-ргей Чааана хемче катыш кирген. Уаг-Хөндөргей Хем-чиктин шугун баткан. Ой бай болган адыш оран СЭП-нин, XXII съездин аттыг со-хотун деңгээлери. Ыла-неч фермазы болган хой ко-даныр бар.

Хөндөргейин деңгээлери-де өскө черлерден калдык-ла малчылар мынагыш адыр, Ийи деңгээл адыш холу-ду, семитир бола малын ийи коламы: Бажы-Талаа «Октябрь 30 чыл оол» холу-ду ийи фермазы, үш кодан хову, «Адыл-Мадыр» сов-хозу ийи фермазы, «Суг-Хаа» совхозу бир кодан хову, Чааанада «Исра» холу-ду ийи кодан ийи фермазы, бир кодан хову, «Тыва» холу-ду ийи фермазы, бир кодан ийи фермазы, Хөндөргейде чалган турар.

Тыванын баштайгы чала-чыны Дулаш Дажы. Хөндө-ргей чедир берген. Дажы Чамыржыныг Дулашине уку-ракы берген мен. Аг чылыг акымыс адыш чедир адыс берген болду. Дүне каа таң

мындап, чалыг өйүндө орус, тыва дылар кырыга солдунар, журналдар номчу-орар-ла чорду. Уаг-Хемин Эжыныг торуттуган. Тыва-нын хамыс кокууларын кезип каанан. «Чолаан Дажы» деп чону хуудуктен адылгалыг допу хамдарын дилкаарыга, кызге-лген трактору, солду-ла, дөзек-кент-даа чорбадыл.

Дажы Чамыржыныгин тоолуг чугаагалардан кып борбак олурамын бараал-лап көрөй.

«Чычаан кел чор, чаштып дескелер». «Дажы чалаачыны чыча-ны бир бодуру сугу до-гадтар палаттар чүмө-дир». «Чычаан биле итти чар-мыштыра, каймы эртер пр-гы».

«Папа даадын, бо чычаан деп кара чуртук амырга ы-нак эдер амытан чорбады бе, ады-толуу».

Бо болза ол шакта чычаан көрбөн кижилерин кайгаа чугаагалар-дыр.

«Мен чалаачылап туртума, чаагалыг орун-чыры чок тур-ган».

Контуг берге чер — Чаа-Хол аксы. Ковтурт чок. Ма-ган. Малина дүжө бээр.

Чолаачы кижиле машына-га, не кижинин чаш тоду хайтарган көрүр деп, камыч-дайралыг боуру укурут. Чедир-даа орун-чыры чок чер-деге чораш, машынамы савдан үндүрөй чораш мен. «Белуру» деп күтүтөн трактор бар-дыр. Орун дала-на. Ол хирде анык чалаа-чыларын бажынын чыны-ла бо-ла «үрел берген» тура-рын көрүр-дүр мен, каракка чарачыкты-дыр! Алтын оор-газы ойду бербесин дөң, кылмы болган чымык кола-салып, ээртээр херек. Мун-ган машынамын чер-кере-селди савла бербесин дөң, онуга-чыныг берге кайы-ха-маан чок халытпас херек».

М. КЕНИН-ЛОПСАН.

„Чугааже чалалганын“ түннелдеринге

Эркен чазын, апрель айда, «Шынын» арынарынга бистин республикага турсаал белектер будурулгезин саймы-рапын, чуртумуларынга бол-гаш оларын салгыларын эки-жиринге, хамаарышкан олоон хой чүдүлөр парлаттыгылаан. Ол саналарын чонуну, дө-көзө бижикчилерин чагааларын редакция база алган.

Уч чүдүлөр болган редак-циянын таймылары солунга үнгөндө бээр барык дөрт ай-лар эркен. Турсаал белек-терин будурулгезин чагааларынга хамаарышкан чымы-нык министрстволар, ве-домстволар болган ортанын-чаллар удурутчуларын чы-рымын бо аразында редак-ция алган.

Республиканын салыг ми-нистри Х. А. Салчактын биске чоруткан бижинде мындай отуруттар бар: «Турсаал болган уран-шөвөр кылдыр-ганы будурулгезин болган са-лыгларын айтырын болу-ну огурур шийтирин шал-дан бээр маан келген. Бистин республиканын хой санын адылгалар магалыгына кы-геш, бир дугарында-ла Тыва-нын төгүзүгүн, бойдузуну, чонуну надалаа культу-ралын оналгай чүдүлөр дө-гүзүкөн турсаал белектерин салыг адыскай бээр. Мына-ла-жок салыг организациалары боттары база орта улуг күз-дүлүгү-даа болза, чонун өзүр ораар херекелерин хам-дырып шыдаанын келген. чүгө дөзөге турсаал белектерин шык-лаа будурулгезин турар».

Мынаган Тывага шыг белектерин будурун эргекер чүгө. Олар уран-чечен бол-ган бараанын шыналарын-биле чогур стандарттарга дуушпен баа эркен-чеге өй-тавында бодур «журт».

Тыванын херекелерин ентиделин баштаар чегини даргазы Ю. С. Катко база шак-ла шы-гыг чугаагыт харыны биске чоруткан.

Мынаган республиканын салыг организациалары «Шы-нын» «журген айтырын» дет-тин, чедир санын болган шынарыг турсаал белек-терин салгыларын күзеп ту-рар-дыр.

Ам ол белектерин буду-рулгезин дөрт хамаарышталы-терлерин удурутчуларын ук айтырын кантаар көрүп ту-рар-дыр.

Тыва АССР-нин Чонун амырал хандырылга ма-нистринин орадакчы А. А. Ивановтин бижинде мындай савал бар: «Турсаал белек-терин будурун бистин рес-публикага чонуг чугааа ре-рек болдыр» деп. Ол айтыр таласы-биле бистин савалымы мындай: бистин министрстволу-гун чурт улетпур кылдыны. Мыл ажал-адылгалын эргелендин, Тугу материалдар улетпурун эргелендин, от-тулар чүдү улетпурун эргелендин, алгы заводуну, дала-раада «Фабриказын аны-агы будурулгезин баа-зыга унаадылан, республи-кага Чурт улетпурун эргел-ден чуртуар херек. Ол эргел РСФСР-нин чурт улетпурун министрстволука чартыр болган бо шугу-бу-биле таар-ылаагы база техниктиг кура-гыларын адыр укурут».

Чалыс сөс-биле чугааа-лар

га. А. А. Иванов чаа эргел-дөт тургузарын саналдап, а чогум турсаал белектер буду-рулгезин бодундан чалаа-лап турар-дыр. А Тыва АССР-нин Чонун амырал хан-дырылга министрстволука чурт улетпурун тускай кыл-дыр бар, ол кылды харын А. А. Иванов боду улетпур ту-рар бээр чон немен каары чугааа, Мынага турсаал белек-терин будурулгезин, бир ми-нистерстволука чурт улетпур-ун кылдынын олурага чурт улетпурун эргелден тургу-зун, ат солдан херэ бар бе? Адыл-херекти шугу-ла белек-ти сымырыган, тудун кирип-кени дээр эсепе?

Редакция Тыванын Чуру-чур эвилелин баштаар чегинин даргазы С. К. Ланзын-дан дегереней тайлыр бижикти алган. Ол турсаал белектер дугайында айтырын чүдүлүгүзүп, деткени-паан, мынаар бижон: «Турсаал белектер кылдыр мас-терстволарын Совет Эвиле-динде чүгө Чуртга фонду-зун хураалыгына чопшаран. Ол болза будурун турар турсаал белектер улетпуринде өскөртөй, шынары кылды-рын харыдар организациалар бодур. Чүгө дөзө ол — чо-гуз апаа-ла адылдан эвес, а уран чүдүлүр бир хевир-дир». Мынага-жок С. К. Лан-зынын оон ийи тайлыр-лаанын адыга, турсаал белектерин амырал ханды-рылга комбинаттары база кы-лап болур, чүгө оларын хевирлерин Чуручур эвиле-ли-биле сүмөлөш, дугу-жун адыр укурут. Оон ангы-да С. К. Ланзын чуручурларын болган ус-шөвөрлерин будурулгезин мастерстволука чурт улетпурун, оун техниктиг де-рестер, материалдар-биле, а орта ажилдар кижилерин чуртгаар бажына-биле хам-дарынын эргекер апар-ганын бо чугааа айтырын Тыва АССР-нин Куруненин план комиссиясы деткенин турарын адылган, дөрт-биле мынага дөң: «Бо сүвөнр ай-тырын чокку чылдары шийтирлентер бис деп силер бүгүдүн мегелээр арга чок». Борта өскө тайлырларын, ай-тырын адым чок шыка-жыл. Бажын-балгат туугу-тары манан ораар апаар, бо-ла.

Мынага турсаал белек-тер будурулгезин хамаарыш-талыг өскө организациалар, чылза, Тыва АССР-нин Ми-нистрлер Чувеленин ном үн-дүрер черер, полиграфия бо-ган ном санынын херектери-нин таласы-биле эргелден (иччалыгы К. Д. Бүзүк-оол), Улуг-Хемин ийи улетпур ажал-адылгалын (директору Л. М. Башкирев) харыны редакция мынага чедир ал-баан. Ук айтырын ол ху-дукчулар херек адылган-даа турары ады белекелерин-даа ораар бидиме.

Турсаал белектерин буду-рун укурут чедир мындай хевирин харылар бижон, дөрт шийтирлентер бис деп чурт-лаа бис «Шынын» номчукуларынга болган бижикчилерине өрүчүгү мез-дир шынары аргалыг боду-ну.

Тыва АССР-нин Министрлер Чувеленин чокта чаа «Масса-лыг херекел барзанын тус-тус черлерге будурун

улаттыр таласы-биле чам-дык хемчегерин дугайында доктаады хулап алган. Ол доктаада турсаал белектер будурулгезин хамаарышкан олуруттар бар. Оларын до-пчуларын мындай: — 1974 чылдан эгелеш турсаал белектер будурулгезин организациалар, орта бажыныга ажалдаар даш чо-лукчуларын кинириттер, Чуручур эвиле-ли-биле калды будурун чүдүлгезин дани-ханын болган асертимент-тир ажалдан кылдыр дуга-йында айтырын 1973 чыл-дан IV кварталында ший-тирээрин Тыва АССР-нин Чонун амырал хандырылга министрстволука (Эш Даржаага) дааскан;

— 1974 чылда Каа-Хем ийи ажал-адылгалы турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын Тыва АССР-ин Ийи ажал-адылгалы эргелден (Эш Воронков) хулааткен;

— дой довурактан кыл-гыларын болган дөңдөр, мы-наш, даштан турсаал бе-лектерин будурун таласы-биле хемчегерин 1973 чылда ажалдан кылган, 1974 чылда боттадылар Тугу мате-риалдар улетпурун буду-рулгезин каттыжышканын, Ылаң ажал-адылгалын эргел-ден, «Тыва дугу», «Тыва кобыл» комбинаттарга (Бичер Узон биле Ванкага) дааскан. Айтырыган кыл-гыларын 1974 чылда адыр кылдыр, оларын будурун чер-лерде керезин 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир чарын Салыг министрстволука (Эш Салчакка) дааскан;

— 1974 чылда будурун турсаал белектерин эскерт-терин 1973 чылдан ноябрь 1-ге чедир ажалдан кылдыр Култура министрстволука (Эш Хомушкунга) хулааткен;

— 1974 чылда чуртга мас-терстволука турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир шийтирээрин Култура министрстволука, Чуручур эвилелин чур-тулга мастерстволука даас-кан;

— 1974 чылда типография-нын будурун адылгалы-дан улетпур херекел ба-жынынын будурулгезин организациаларын ном үн-дүрер черер, полиграфия бо-ган ном санынын херекте-ринин таласы-биле эргелде (Эш Бүзүк-оолга) дааскан;

— 1974 чылдан эгелеш, республиканын улетпур буду-рулгезин будурун укурут турсаал белектерин улетпур хевирин дөңдөр, полиграфия бо-ган ном санынын херекте-ринин таласы-биле эргелде (Эш Бүзүк-оолга) дааскан;

ТЯНЬ-ШАНЬНЫН ЧУРУМАЛЫ

Тянь-Шаньнын танды-сыны (Кыргыз ССР) далай деңгээлден 1800 метр белик Иссык-Куль хол бар. Хол төөн талаады барын чүгө утгалдыр 178 километр ший-лүп чоруткан. Оол калбаа 60 километр чедир турар. Турар чери озаа чаран бойдурут.

— 1974 чылда чуртга мас-терстволука турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир шийтирээрин Култура министрстволука, Чуручур эвилелин чур-тулга мастерстволука даас-кан;

— 1974 чылда типография-нын будурун адылгалы-дан улетпур херекел ба-жынынын будурулгезин организациаларын ном үн-дүрер черер, полиграфия бо-ган ном санынын херекте-ринин таласы-биле эргелде (Эш Бүзүк-оолга) дааскан;

— 1974 чылда чуртга мас-терстволука турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир шийтирээрин Култура министрстволука, Чуручур эвилелин чур-тулга мастерстволука даас-кан;

— 1974 чылда чуртга мас-терстволука турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир шийтирээрин Култура министрстволука, Чуручур эвилелин чур-тулга мастерстволука даас-кан;

— 1974 чылда чуртга мас-терстволука турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир шийтирээрин Култура министрстволука, Чуручур эвилелин чур-тулга мастерстволука даас-кан;

— 1974 чылда чуртга мас-терстволука турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир шийтирээрин Култура министрстволука, Чуручур эвилелин чур-тулга мастерстволука даас-кан;

— 1974 чылда чуртга мас-терстволука турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир шийтирээрин Култура министрстволука, Чуручур эвилелин чур-тулга мастерстволука даас-кан;

— 1974 чылда чуртга мас-терстволука турсаал белектер будурулгезин улатты-рынын 1973 чылдан октябрьн 1-ге чедир шийтирээрин Култура министрстволука, Чуручур эвилелин чур-тулга мастерстволука даас-кан;

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

АВГУСТ 31-ДЕ МОСКВАДА
14.00—Дамчытталар программасы. 14.05—Медээлер. 14.15—Школадагы «Экин, школа!» 14.15—«Чаа өредилге чылынын эгелеринге». СССР-нин Чарылыгынын минис-три М. А. Прокофьевтин чугааы. 15.15—Өнүгү телекөргүзүт. «Музыкалыг умжарыштар». Композитор Г. Галлоутич ырылар. 16.00—16.40—Часар. 16.40—«Хабаровский край чуртга рапорттан тур». 17.00—«Шалдагы тыларын кило-денталары». «Мари Шифора, менн ошак». Уран чеге-фильм. 18.00—«Уе». Информастыг программа. 18.30—Спорт программасы.

КЫЗЫЛДА
19.00—Телемөдөөлөр. 19.05—Телемөдөөлөр (орук дыла). 19.25—«Экин, школа!». Дамчытталар.
МОСКВАДА
19.40—«Частын он чедир шийиш». Хой сериалыг уран-чеге-фильм. 11-ти сериалы. 20.50—21.00—Часар. 21.00—«Частын он чедир шийиш». Хой сериалыг уран-чеге-фильм. 12-ти сериалы. 22.10—Өнүгү телекөргүзүт. «Силерин бола-дылар». 23.00—«Уе». Информастыг программа. 23.30—01.15—Өнүгү телекөргүзүт. СССР-нин футбол таласы-биле тем-попалар. ПСКА—«Динамо» (Киев).

Кыныг хаттыг дүрсөн сеп-кылаа 5—9 метр чедер. Агаарын температуразы да-гы районлары 17—21, ар-канын 25—27 градус эил болур. Кызылда агаар-ын температуразы 23—25 градус ийиш.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

КИНОТЕАТРАДАА

АВГУСТ 31-ДЕ
«НАВЫРАЛ»: «Ошук мыйзам» 9.30, 11.20, 13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.00 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Ошук чок Кашей» 10.00, «Долгактыр» 45.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.
«КОСТОК»: Киночыны 11.30, «Кызыл арылар» 15.00, «Хамы чүгүгө учур» 17.00, 19.00, 21.00 шактарда.
«ПНОНЕР»: Киночыны 9.00, «Мындыг чорук сенэ та-ларышса» 10.30, 12.10, 13.50, 15.30, «Шооно чок экин» 17.10, 19.00, 21.00 шактарда.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: 667000

Кызыл, Шетинкин-Браченко кулукчуу, бажын № 3. ТЕЛЕФОНАНЫ: Редакторун 24-63, редакторун ораакчыларын 35-24, пропаганда амырал кылдынын 37-13, култура кылдынын 23-54, көзө ажал-41-27, информация база совет тургузуг кылдынын 20-60, бухгал-терин 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбей барганда 32-75

Тыва АССР-нин Министрлер Чувеленин Ном үндүрер чер, полиграфия болган ном санынын херектерин таласы-биле эргелендин типографиялы. (Кызыл, Шетинкин-Браченко 1). ТС—00758.

Солун неделяда 6 катат үнөр

Пар. ама 2. Тираж 15,953 ЧАТЫГ № 2291.